

W JAKI SPOSÓB MOŻNA ODWOŁYWAĆ SIĘ DO EUROPEJSKIEGO TRYBUNAŁU PRAW CZŁOWIEKA?

INFORMACJA OGÓLNA

Europejski Trybunał Praw Człowieka (zwany dalej – Trybunałem w Strasburgu lub Trybunałem) jest trybunałem międzynarodowym, jedną z podstawowych instytucji Rady Europy. Rada Europy jest organizacją międzynarodową, zrzeszającą 47 państw członkowskich. Europejski Trybunał Praw Człowieka rozpoznaje skargi osób, które twierdzą, że zostały naruszone ich prawa przewidziane w Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności (zwanej dalej – Konwencją) oraz (lub) ją uzupełniających protokołach nr 1, 4, 6, 7, 12 oraz 13. Konwencja jest umową międzynarodową, na mocy której państwa członkowskie Rady Europy uzgodniły zagwarantowanie podstawowych praw człowieka.

JAKIE SPRAWY MOŻE ROZPOZNAWAĆ TRYBUNAŁ W STRASBURGU?

WAŻNE! Trybunał w Strasburgu nie jest „czwartą instancją odwoławczą” od wyroków sądów krajowych, a więc nie może dokonywać ich zmian lub je uchylać.

Trybunał w Strasburgu rozpoznaje sprawy:

- osób, które twierdzą, że zostały naruszone ich prawa oraz (lub) wolności ustalone w **Konwencji oraz jej protokołach**, które powinny być

- zapewnione przez państwa, które ratyfikowały Konwencję;
- **skierowane przeciwko państwu**, lecz nie przeciwko osobom prywatnym; wymogiem jest, aby państwo ratyfikowało Konwencję, i jej protokoły dodatkowe;
- w przypadku **wyczerpania krajowych środków odwoławczych**. Przed wystąpieniem ze skargą do Trybunału w Strasburgu należy wystąpić z tą samą skargą, na podstawie której zostanie złożona skarga do Trybunału, do sądów krajowych. Jeżeli istnieje możliwość udowodnienia bezskuteczności zwracania się do sądów krajowych, tego typu krajowy środek obrony prawnej nie jest wymagany.

W przypadku korzystania z krajowych środków **odwoławczych** należy przestrzegać wymagań ustalonych w krajowych przepisach prawa dotyczących postępowania, włączając wymagania dotyczące przestrzegania terminów. Na przykład, Trybunał w Strasburgu odmówi rozpoznania skargi, która nie została rozpoznana przez sąd krajowy ze względu na uchybienie terminowi do jej wniesienia, odwołanie się do niewłaściwego sądu lub poprzez naruszenie trybu ustalonego w przepisach prawa dotyczących postępowania.

- jeżeli skarga do Trybunału zostanie wniesiona w ciągu **6 miesięcy od wydania końcowej** decyzji przez

instytucję państwową (najczęściej – sąd). Niniejszy okres jest obliczany od momentu przedstawienia skarżącemu lub jego pełnomocnikowi trybu zwyczajnego odwołania się od końcowego orzeczenia sądu krajowego, nie zaś od momentu odmowy przez sąd przywrócenia sprawy w sądzie, odmowy ułaskawienia lub rozpoznania orzeczenia końcowego przez właściwą instytucję państwową w trybie szczególnym. 6 miesięczny termin kończy się po przedstawieniu w pełni oraz należycie wypełnionego formularza skargi z załączonymi odpisami wszystkich wymaganych dokumentów. W przypadku uchybienia 6-miesięcznego terminu skarga może być odrzucona jedynie na tej podstawie.

- Jeżeli analogiczna skarga **nie jest rozpoznawana przez inną instytucję międzynarodową** (np.: Komitet Praw Człowieka ONZ);
- jeżeli skarga **nie jest anonimowa**.

TRYB ODWOŁANIA SIĘ

Od dn. 1 stycznia 2014 r. skargi powinny być wnoszone przez skarżących do Trybunału jedynie po wypełnieniu formularza skargi w całości oraz załączeniu odpisów wszystkich dokumentów uzasadniających wnoszoną skargę. Skarga powinna być podpisana. Skargi złożone w nieodpowiedniej formie (zwykłego listu) lub według nieaktualnego formularza zostaną odrzucone przez Trybunał bez rozpoznania. Na stronie internetowej Europejskiego Trybunału Praw Człowieka (www.echr.coe.int) jest dostępny aktualny formularz skargi, który może być

bezpośrednio wypełniony oraz wydrukowany (należy go podpisać i wysłać). Skarga może być wysłana za pomocą faksu, jak również wysłana drogą pocztową, ponieważ data pieczętki urzędu pocztowego będzie uznana za datę wniesienia skargi.

Językiem urzędowym Trybunału jest język angielski i francuski, jednakże na wstępnym etapie postępowania do kancelarii Trybunału można zwracać się również w języku urzędowym dowolnego państwa, które ratyfikowało Konwencję, np. języka litewskiego. Jeżeli następnie Trybunał postanowi przekazać skargę Rządowi do przedstawienia swoich zastrzeżeń, od tego momentu postępowanie będzie prowadzone w języku urzędowym Trybunału.

Nie ma wymogu notarialnego poświadczania lub uwierzytelniania odpisów dokumentów dołączanych do skargi w inny sposób, a także tłumaczenia ich na język angielski lub francuski, poza tym nie należy składać oryginałów, ponieważ nie zostaną zwrócone. Załączane załączniki należy ponumerować, zabrania się ich sklejanie oraz zszywania.

Jeżeli skarżący wnosi o zatajenie swojej tożsamości, swój wniosek powinien uzasadnić. Ponadto w takim przypadku skarżący może decydować o tym, czy podane mają być początkowe czy przypadkowe litery imienia. Tego typu wniosek należy złożyć podczas wypełniania formularza skargi lub w najbliższym możliwym terminie po jego wypełnieniu.

Na początkowym etapie postępowania, tj. podczas wnoszenia skargi do Trybunału,

przedstawiciel prawny nie jest wymagany. Może on być potrzebny po przekazaniu przez Trybunał skargi Rządowi. W przypadku posiadania przedstawiciela prawnego, należy odpowiednio wypełnić oraz podpisać drugą stronę formularza skargi. W przypadku zatrudnienia przedstawiciela prawnego po złożeniu skargi, należy przedstawić Trybunałowi udzielone mu pełnomocnictwo.

W celu napisania skargi istnieje możliwość skorzystania z nieodpłatnej pomocy prawnej z urzędu w trybie oraz na warunkach ustalonych w przepisach prawa Republiki Litewskiej. Podczas przekazania skargi Rządowi nieodpłatna pomoc prawna może być udzielona ze strony Europejskiego Trybunału Praw Człowieka. Nieodpłatna pomoc prawna jest udzielana, jeżeli skarżący nie posiada wystarczających środków na opłacenie usług adwokata pod warunkiem, iż Trybunał postanowi, że przedstawicielstwo prawne jest konieczne w dalszym przewodzie sądowym.

Sprawy są rozpoznawane przez Trybunał nieodpłatnie, tj. nie jest wymagana opłata sądowa od postępowania. Skargi oraz wszelkie z nimi związane pisma należy wysłać na adres:

The Registrar

European Court of Human Rights

Council of Europe

F-67075 Strasbourg CEDEX

GDZIE MOŻNA ZNALEŹĆ BARDZIEJ SZCZEGÓŁOWĄ INFORMACJĘ?

Na stronie internetowej przedstawiciela Rządu w Europejskim Trybunale Praw Człowieka www.lrv-atstovas-eztt.lt jest dostępny formularz odwołania się do Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, tekst Konwencji i jej protokołów oraz podstawowe wyjaśniające dokumenty odwoławcze.

Na stronie internetowej Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w języku angielskim i francuskim www.echr.coe.int w rubryce *Applicants* (ang.) lub *Requérants* (fr.) jest dostępna bardziej szczegółowa informacja w różnych językach państwowych krajów członkowskich Rady Europy, w tym w języku litewskim.

WAŻNE! Ani Ministerstwo Sprawiedliwości Republiki Litewskiej, ani przedstawiciel Rządu w Europejskim Trybunale Praw Człowieka nie wnoszą skargi do tego Trybunału. Wnioskodawcy powinni sami lub za pośrednictwem swojego pełnomocnika odwoływać się do Trybunału.